

 OSW | 35^{LAT}

NA WOJENNEJ STOPIE

ZMIANY WE FRANCUSKIEJ STRATEGII
BEZPIECZEŃSTWA PO ROSYJSKIEJ AGRESJI
NA UKRAINĘ

Łukasz Maślanka, Jacek Tarociński

NUMER 92
WARSZAWA
STYCZEŃ 2026

NA WOJENNEJ STOPIE

ZMIANY WE FRANCUSKIEJ STRATEGII
BEZPIECZEŃSTWA PO ROSYJSKIEJ AGRESJI
NA UKRAINĘ

Łukasz Maślanka, Jacek Tarociński

© Copyright by Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia

REDAKCJA MERYTORYCZNA

Justyna Gotkowska

REDAKCJA

Matylda Skibińska

WSPÓŁPRACA

Szymon Sztyk, Katarzyna Kazimierska

OPRACOWANIE GRAFICZNE

OSW

WYKRESY

Urszula Gumińska-Kurek

SKŁAD

Wojciech Mańkowski

ILUSTRACJA NA OKŁADCE

Obatala-photography / Shutterstock.com

OSW | 35^{LAT}

Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia

ul. Koszykowa 6a, 00-564 Warszawa

tel.: (+48) 22 525 80 00, info@osw.waw.pl

www.osw.waw.pl

ISBN 978-83-68327-49-6

Spis treści

TEZY | 5

WSTĘP | 8

**I. FRANCUSKA POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA PO UPADKU
ŻELAZNEJ KURTYNY | 9**

**II. ZMIANY PO ROSYJSKIEJ PEŁNOSKALOWEJ INWAZJI
NA UKRAINĘ | 16**

**III. NARODOWY PRZEGLĄD STRATEGICZNY 2025:
OBRONA ZBIOROWA PRIORYTETEM | 19**

**IV. WYDATKI WOJSKOWE I ROZWÓJ FRANCUSKICH
SIŁ ZBROJNYCH | 23**

PERSPEKTYWY | 28

ANEKS 1. Francuskie dokumenty strategiczne | 31

ANEKS 2. Francuskie Siły Zbrojne | 35

TEZY

- Po zakończeniu zimnej wojny Francja odeszła od konwencjonalnego odstraszania i obrony zbiorowej na rzecz udziału w misjach i operacjach zagranicznych realizowanych w ramach NATO, ONZ, UE lub porozumień bilateralnych w kontekście regionalnych kryzysów na Bałkanach, Bliskim Wschodzie i w Afryce Subsaharyjskiej. Zmianom w strategii – opisanym w białych księgach z 1994, 2009 i 2013 r. – towarzyszyła głęboka transformacja sił zbrojnych: zniesienie poboru, przyspieszone wdrożenie koncepcji armii zawodowej od końca lat 90., oparcie obrony terytorium wyłącznie na odstraszaniu nuklearnym oraz dostosowanie sił zbrojnych do zadań ekspedycyjnych.
- W latach 1966–2009 Francja pozostawała poza wojskowymi strukturami NATO, zachowując jednocześnie polityczne uczestnictwo w Sojuszu. Powrót do pełnego członkostwa w 2009 r. miał sprzyjać synergii działań tego państwa i jego sojuszników w walce z międzynarodowym terroryzmem oraz na rzecz utrzymania pokoju w niestabilnych regionach świata. Aż do 2022 r. Paryż konsekwentnie wzywał do reformy NATO w celu lepszego dostosowania organizacji do ww. działań i osłabienia – uważanego wówczas za przestarzały – filaru obrony zbiorowej (wobec Rosji).
- Aż do 2022 r. francuscy politycy angażowali się w dialog bilateralny z Rosją i starali się przekonywać sojuszników do idei budowy wspólnej europejsko-rosyjskiej architektury bezpieczeństwa, której stabilność mogłaby potencjalnie zmniejszyć uzależnienie Europy od USA w tym obszarze. Kurs ten się nie zmieniał, choć w kolejnych francuskich dokumentach strategicznych – począwszy od 2009 r. – diagnozowano coraz bardziej problematyczną z punktu widzenia interesów bezpieczeństwa Europy ewolucję polityki zagranicznej Moskwy.
- Proces dostosowania francuskiej polityki bezpieczeństwa do pogarszającej się sytuacji międzynarodowej – zwłaszcza w kontekście

walki z terroryzmem islamskim i powrotu do rywalizacji mocarstw – rozpoczął się wraz z prezydenturą Emmanuela Macrona, kiedy to powstrzymano dalszy spadek wydatków wojskowych i przystąpiono do realizacji planu modernizacji sił zbrojnych. W *Przeglądzie strategicznym obrony narodowej i bezpieczeństwa z 2017 r.* – głównym dokumencie zawierającym analizę zagrożeń i priorytetów w polityce bezpieczeństwa państwa – Paryż nadal unikał jasnego wskazywania na zagrożenie militarne ze strony Rosji i Chin, podtrzymując koncentrację na operacjach zewnętrznych w Afryce oraz planując rozszerzenie obecności wojskowej na Morzu Śródziemnym i obszarze Indo-Pacyfiku.

- Pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę stanowiła impuls do przeprowadzenia przyspieszonych reform w polityce bezpieczeństwa Francji. Opublikowany w 2022 r. *Narodowy przegląd strategiczny* jasno wskazuje na radykalną zmianę otoczenia strategicznego w Europie, zaostrzenie rywalizacji strategicznej, powrót zagrożeń nuklearnych oraz bezpośrednie zagrożenie dla Francji działaniami hybrydowymi. Rosję określono w dokumencie agresorem, a NATO – podstawowym punktem odniesienia w obronie zbiorowej. Domagano się przy tym większej roli w Sojuszu jego europejskich członków.
- W lipcu 2025 r. francuski rząd opublikował kolejną edycję *Narodowego przeglądu strategicznego*. Przypieczętowanie strategiczną zmianę po pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę; Francja odchodzi od wcześniejszego skoncentrowania na operacjach szybkiego reagowania (głównie w swoich byłych afrykańskich koloniach) i od rozwijania zdolności do reagowania na zagrożenia o charakterze asymetrycznym. Strategia wskazuje na ryzyko wojny Rosji z NATO w perspektywie najbliższych pięciu lat. Francja potwierdza w niej swoje zobowiązania wynikające z obrony zbiorowej w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego, popiera dalszy rozwój unijnej polityki bezpieczeństwa, choć chce także budować partnerstwa w regionie Indo-Pacyfiku i w Afryce.

- Siły Zbrojne Francji wyróżniają się na tle europejskich państw NATO – są jedyną w pełni ekspedycyjną armią zdolną do szybkiego rozmieszczenia i zaopatrywania znacznych sił poza granicami swojego kraju. Pomimo deklaracji politycznych i zmian w dokumentach strategicznych nie planuje się ich znaczącej rozbudowy czy zerwania z ekspedycyjnym charakterem wojsk lądowych na rzecz dostosowania ich do wyzwań prowadzenia potencjalnej operacji obrony zbiorowej na wschodniej flance NATO.
- Realizacji zmian we francuskiej strategii bezpieczeństwa i urzeczywistnieniu towarzyszącego jej zamiaru ponownego przyspieszenia wzrostu wydatków wojskowych może przeszkodzić skomplikowana sytuacja wewnętrzpolityczna. Prezydent Macron ma niskie poparcie i nie dysponuje sprzyjającą mu większością w parlamencie (potrzebną chociażby do przegłosowania budżetu). Wygrana – sceptycznego wobec NATO i UE – kandydata skrajnej prawicy w kolejnych wyborach prezydenckich jest obecnie bardziej prawdopodobna niż kiedykolwiek wcześniej.

WSTĘP

Francja dostosowuje swoją politykę bezpieczeństwa do zmienionych po pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę uwarunkowań. Proces ten ma skomplikowany charakter ze względu na skalę ewolucji francuskiego postrzegania bezpieczeństwa europejskiego i obrany po zakończeniu zimnej wojny model sił zbrojnych.

Jako państwo członkowskie NATO o jednym z największych potencjałów obronnych (w zakresie zarówno zdolności wojskowych, jak i przemysłu zbrojeniowego) Francja będzie odgrywała znaczącą rolę w obronie zbiorowej – również w kontekście potencjalnego zmniejszania zaangażowania militarnego USA w Europie. Pod przywództwem prezydenta Emmanuela Macrona Paryż wykazuje ambicje przewodzenia wysiłkom europejskich sojuszników na rzecz przejęcia większej odpowiedzialności za obronę kontynentu i wzmocnienia „europejskiego filaru NATO”. Świadczy o tym zacieśnianie współpracy wojskowej z Wielką Brytanią (zwłaszcza w obszarze odstraszania nuklearnego) i Niemcami. Intensyfikacji może ulec też kooperacja wojskowa z państwami wschodniej flanki NATO, w tym z Polską – do czego podstawę tworzą zapisy dotyczące bezpieczeństwa i obronności podpisanego wiosną 2025 r. polsko-francuskiego traktatu z Nancy.

Celem niniejszego opracowania jest prześledzenie zmian we francuskiej polityce bezpieczeństwa – ze szczególnym uwzględnieniem lat 2022–2025 – pod kątem kilku kluczowych czynników: analizy wyzwań i zagrożeń, roli NATO i UE oraz relacji transatlantyckich, polityki wobec Rosji (a po 2022 r. także wobec Ukrainy) oraz ewolucji modelu sił zbrojnych (w tym odstraszania nuklearnego) i francuskiej obecności na wschodniej flance NATO.

I. FRANCUSKA POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA PO UPADKU ŻELAZNEJ KURTyny

Po zakończeniu zimnej wojny Francja odeszła od konwencjonalnego odstraszania i obrony zbiorowej na rzecz udziału w misjach i operacjach zagranicznych realizowanych w ramach NATO, ONZ, UE lub porozumień bilateralnych w kontekście regionalnych kryzysów na Bałkanach, Bliskim Wschodzie i w Afryce Subsaharyjskiej. Przedsięwzięcia tego typu – oprócz reagowania kryzysowego – łączyły się także z interesami gospodarczymi Francji, związanymi z pozyskiwaniem surowców (działalność francuskich firm w państwach afrykańskich). Po 2011 r. dla Paryża istotna stała się również walka z różnymi odmianami radykalnych ruchów islamistycznych korzystających z osłabienia struktur państwowych w Afryce Północnej na skutek wydarzeń arabskiej wiosny.

Apogeum zaangażowania Francji w tamtym regionie przypadło na lata 2013–2022, gdy prowadziła ona w państwach Sahelu operacje stabilizacyjne obejmujące kontyngent wojskowy rzędu 5 tys. żołnierzy¹. Zmniejszenie jej obecności wojskowej w Afryce w drugiej dekadzie XXI wieku spowodowane było wzrostem negatywnego nastawienia subsaharyjskich państw gospodarzy (częściowo pod wpływem Rosji) do Francji oraz pogorszeniem się sytuacji bezpieczeństwa w Europie na skutek rosyjskiej agresji na Ukrainę.

¹ Ł. Maślanka, *Znikający partnerzy: konsekwencje zamachów stanu w Sahelu dla unijnej polityki bezpieczeństwa*, „Komentarze OSW”, nr 550, 2.11.2023, osw.waw.pl.

Tabela 1. Najważniejsze operacje zagraniczne Francuskich Sił Zbrojnych po 1990 roku

Okras	Operacja	Miejsce	Cel i typ operacji	Uwagi/Rezultat
1990–1991	Daguet	Zatoka Perska (Irak/ Kuwejt)	udział w międzynarodowej koalicji chętnych pod egidą USA przeciwko Irakowi po inwazji na Kuwejt	wyzwolenie Kuwejtu, zwycięstwo koalicji
1992–1995	Oryx	Somalia	operacja narodowa wspierająca siły ONZ, zabezpieczenie pomocy humanitarnej podczas wojny domowej	niestabilność kraju, ograniczony sukces
1992–2004	UNPROFOR, IFOR, SFOR, KFOR	Bałkany (Bośnia i Hercegowina, Kosowo)	udział w operacjach ONZ i NATO, stabilizacja regionu	duże zaangażowanie wojsk francuskich, udział w utrzymywaniu pokoju
2001–2014	Héracles, Pamir, Epідote, ISAF	Afganistan	udział w amerykańskiej operacji Enduring Freedom oraz w operacji NATO; walka z talibami, szkolenie wojsk afgańskich	jedna z najdłuższych i najbardziej wymagających operacji francuskich
2002–2015	Licorne	Wybrzeże Kości Słoniowej	operacja narodowa, wsparcie ONZ, mediacja w wojnie domowej	ustabilizowanie sytuacji, zakończenie wojny domowej

Okres	Operacja	Miejsce	Cel i typ operacji	Uwagi/Rezultat
2003	Artémis	Demokratyczna Republika Konga (Ituri)	operacja UE pod dowództwem Francji, ochrona ludności w Buni	pierwsza samodzielna operacja wojskowa UE, ograniczony czasowo sukces
2011	Harmattan	Libia	operacja narodowa we współpracy z Wielką Brytanią przed operacją NATO, bombardowania sił al-Kaddafiego	upadek reżimu al-Kaddafiego, niestabilność kraju i regionu po interwencji
2013–2014	Serval	Mali	operacja narodowa, powstrzymanie ofensywy džihadystów na Bamako	szybki sukces militarny, ocalenie rządu Mali
2014–2022	Barkhane	Sahel (Mali, Niger, Czad, Burkina Faso)	operacja narodowa przy wsparciu państw regionu i europejskiej koalicji, walka z grupami terrorystycznymi	największa francuska operacja zewnętrzna w XXI wieku, zakończona w 2022 r.

Okres	Operacja	Miejsce	Cel i typ operacji	Uwagi/Rezultat
od 2014	Chammal	Irak i Syria	operacja narodowa, udział w koalicji przeciwko Państwu Islamskiemu (bombardowania, doradztwo wojskowe)	kontynuacja działań wojennych przeciwko Państwu Islamskiemu
2013–2016	Sangaris	Republika Środkowo-afrykańska	operacja narodowa, stabilizacja kraju w wojnie domowej	ograniczenie skali wojny domowej, przekazanie mandatu siłom ONZ

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych [Fondation iFRAP i Vie-publique.fr](http://Fondation.iFRAP.iVie-publique.fr).

Spojrzenie Francji na rolę NATO po zakończeniu zimnej wojny ewoluowało. W latach 90. Paryż podtrzymywał chęć uczestnictwa w Sojuszu jako organizacji politycznej, lecz zarazem postulował jego głęboką reformę, dostosowującą obronę zbiorową do nowych zagrożeń (cyberterroryzm, państwa zbójckie, zarządzanie kryzysowe, nowa równowaga w relacjach transatlantyckich). Jednocześnie stałym elementem francuskiej polityki po 1990 r. było uznanie kluczowej roli odstraszania nuklearnego jako podstawy bezpieczeństwa tego państwa w związku z redukcją konwencjonalnych zdolności wojskowych. Jego zdolności nuklearne pozostają poza planowaniem nuklearnym NATO i mają suwerenny charakter, choć zgodnie z retoryką Paryża mają przyczyniać się do zwiększenia bezpieczeństwa innych sojuszników².

W 2009 r. Francja zdecydowała się powrócić do wojskowych struktur Sojuszu (wystąpiła z nich w 1966 r.³). Wiązało się to z chęcią polepszenia relacji francusko-amerykańskich przez prezydentów Nicolasa Sarkozy'ego i Baracka Obamę oraz zwiększenia roli tego państwa w planowaniu wojskowym NATO przy ówczesnym skupieniu tej organizacji na walce z terroryzmem. W dokumentach strategicznych Paryża – począwszy od 2008 r. – można przeczytać, że Sojusz Północnoatlantycki powinien zachować swoją funkcję gwaranta obrony zbiorowej, podczas gdy do UE ma należeć realizacja zadania zarządzania kryzysowego.

² Francja ma ograniczony potencjał odstraszania nuklearnego, który manifestuje się poprzez ciągłe rotacyjne utrzymywanie na patrolu bojowym jednego zdolnego do przenoszenia pocisków balistycznych okrętu podwodnego o napędzie atomowym (państwo to posiada cztery takie jednostki). Ponadto Paryż dysponuje odpalanymi przez myśliwce pociskami manewrującymi z głowicami nuklearnymi ASMP (łącznie ma ok. 290 głowic nuklearnych). Utrzymanie i modernizacja odstraszania pochłonęły w 2024 r. ok. 11% budżetu obronnego Francji.

³ W latach 1966–2009 Francja pozostawała poza zintegrowanymi strukturami wojskowymi Sojuszu, co oznaczało, że jej wojska nie podlegały natowskim strukturom dowodzenia, a Paryż zachowywał pełną niezależność w planowaniu operacyjnym oraz w użyciu własnych sił zbrojnych. Jednocześnie państwo pozostawało członkiem politycznym NATO, uczestniczyło w konsultacjach i w razie potrzeby mogło współdziałać wojskowo z sojusznikami na zasadzie odrębnych uzgodnień.

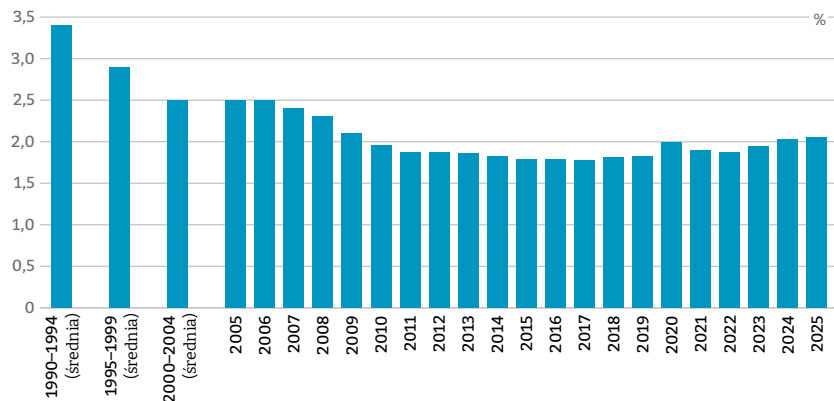
Aneksja Krymu i wojna w Donbasie sprawiły, że w przeglądzie z 2017 r. Paryż po raz pierwszy przedstawił Rosję jako zagrożenie dla europejskiej architektury bezpieczeństwa i swoich sojuszników. Agresywna polityka Moskwy przywróciła ryzyko wciągnięcia Francji w konflikt o wysokiej intensywności z przeciwnikiem o równym lub wyższym potencjale, co znalazło odzwierciedlenie w tekście dokumentu. Jednocześnie zaangażowanie Europy w dialog z Kremlm uznawano za konieczność we wszystkich przeglądach strategicznych, włącznie z tym z 2017 r. Również działania pierwszej administracji Donalda Trumpa odcisnęły piętno na treści dokumentu z 2017 r., w którym w znacznie bardziej zdecydowany sposób niż w poprzednich przeglądach położono nacisk na rozwój europejskich zdolności obronnych i zmniejszenie zależności od USA. W dyskusjach ekspertów coraz częściej pojawiały się też głosy o konieczności konkretyzacji „europejskiego wymiaru” francuskiego odstraszenia nuklearnego. Prezydent Macron wielokrotnie deklarował gotowość do rozpoczęcia takiej dyskusji – poczynwszy od swojego przemówienia na ten temat z lutego 2020 r.⁴

Tendencje i priorytety kolejnych dokumentów strategicznych zasadniczo znajdowały odzwierciedlenie we francuskich wydatkach wojskowych w latach 1990–2025. W okresie od 1990 do 2000 r. nastąpiła ich redukcja związana z ograniczaniem poboru i stopniowym przejściem na armię zawodową, między 1990 a 1994 r. średnie środki finansowe na cele wojskowe oscylowały wokół 3,4% PKB, zaś w latach 1995–2000 wynosiły już tylko 2,9% PKB. Dalsze uszczuplanie budżetu obronnego powstrzymała nowa analiza zagrożeń po zamachach 11 września 2001 r. W latach 2001–2008 doszło do jego stabilizacji na obniżonym poziomie ok. 2,5%. Po globalnym kryzysie finansowym we Francji nastąpiła kolejna fala cięć wydatków wojskowych, lecz od 2018 r. ponownie stopniowo one rosną, a po 2022 r. tempo tego wzrostu przyspieszyło.

⁴ *Discours du Président Emmanuel Macron sur la stratégie de défense et de dissuasion devant les stagiaires de la 27ème promotion de l'école de guerre*, Élysée, 7.02.2020, elysee.fr.

Francuskie wydatki wojskowe w relacji do PKB utrzymują się od dekady na stabilnym poziomie, a po 2023 roku nieznacznie wzrosły

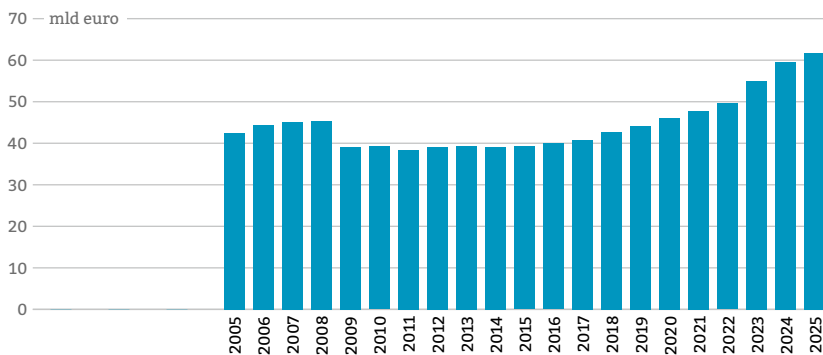
Francuskie wydatki wojskowe w relacji do PKB w latach 1990–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NATO.

Wzrost wydatków wojskowych od 2018 roku jest bardziej widoczny, ale jego efektywność ograniczają inflacja i rosnące ceny UisW

Francuskie wydatki wojskowe w cenach bieżących (z emeryturami) w latach 2005–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NATO.

II. ZMIANY PO ROSYJSKIEJ PEŁNOSKALOWEJ INWAZJI NA UKRAINĘ

Pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę zaskoczyła władze Francji, choć zarazem potwierdziła słuszność diagnoz przeglądu z 2017 r. oraz polityki Macrona w zakresie modernizacji armii i podnoszenia wydatków woj-skowych. Kontynuację tych zmian zapowiadało wydanie w 2022 r. nowej strategii bezpieczeństwa pod nazwą *Narodowy przegląd bezpieczeństwa* (RNS22), w której zwrócono uwagę m.in. na konieczność dostosowania sił zbrojnych do scenariuszy obrony zbiorowej i walki z zagrożeniami hybrydowymi ze strony Moskwy, takimi jak ataki na infrastrukturę krytyczną czy propaganda.

Inwazja Rosji na Ukrainę postawiła też we francuskiej debacie publicznej pytanie o modyfikację dotychczasowego podejścia do Rosji. Choć władze Francji dostrzegały przed 2022 r. zagrożenia wynikające z coraz agresywniejszej polityki tego państwa, to równocześnie opowiadały się za pod-trzymaniem dialogu z Moskwą⁵. Jego celem miało być uzgodnienie nowej europejskiej architektury bezpieczeństwa – satysfakcjonującej zarówno Rosję, jak i UE. Wybuch pełnoskalowej wojny rosyjsko-ukraińskiej nie spowodował natychmiastowego przerwania tych wysiłków – Macron kontynuował rozmowy z Władimirem Putinem, próbując doprowadzić do zawieszenia broni i ponownego podjęcia procesu pokojowego w ramach formatu normandzkiego. Jednocześnie Francja rozpoczęła dostawy broni dla Ukrainy.

Do istotnej modyfikacji stanowiska Paryża doszło w latach 2023–2025. Pierwszym sygnałem nowego kursu było przemówienie Macrona w Bra-tysławie w maju 2023 r., w którym przyznał, że w ocenie polityki Rosji więcej racji miały państwa Europy Środkowej niż Francja i Niemcy⁶.

⁵ Opis wysiłków Macrona zob. Ł. Maślanka, *Zmierzch Króla Słońce: dziedzictwo poli-tyki zagranicznej i bezpieczeństwa Macrona*, „Komentarze OSW”, nr 613, 18.07.2024, osw.waw.pl.

⁶ *Sommet Globsec à Bratislava*, Élysée, 1.06.2023, elysee.fr.

Francuski prezydent porzucił też na trzy lata bezpośrednie kontakty z Putinem⁷ oraz próby mediacji w konflikcie rosyjsko-ukraińskim. Nastąpiła intensyfikacja francuskich dostaw broni dla Kijowa (w tym pocisków dalekiego zasięgu), a w lutym 2024 r. została wysunięta sugestia możliwości wysłania francuskich sił na Ukrainę⁸, która w kolejnych miesiącach – a zwłaszcza po wyborze Donalda Trumpa na prezydenta USA – przerodziła się we francusko-brytyjską inicjatywę sił stabilizacyjnych na wypadek zawieszenia broni.

Francja zaktywizowała także swoją politykę wobec państw wschodniej flanki NATO. Do 2022 r. działania na tym obszarze ograniczały się do delegowania – w co drugim roku, wymiennie z Danią – grupy kompanijnej (SGTIA, ok. 200 żołnierzy) do natowskiej batalionowej grupy w Estonii dowodzonej przez Brytyjczyków, wysyłania samolotów do misji nadzoru przestrzeni powietrznej państw bałtyckich (Baltic Air Policing, BAP) i Rumunii (Enhanced Air Policing) oraz epizodycznego udziału w dużych ćwiczeniach wielostronnych, w tym natowskich. Po rosyjskiej pełnoskalowej inwazji na Ukrainę francuska obecność w Estonii zmieniła swoją formułę na stałą rotację. Francja dołączyła również do państw ramowych nowych sił NATO w Rumunii, rozpoczynając tam stałe rotacje niepełnej grupy batalionowej GTIA (ok. 800 żołnierzy), uzupełnianej wymiennie przez kompanie z Belgii lub Holandii, i baterii obrony powietrznej średniego zasięgu SAMP/T. Ponadto jej lotnictwo i marynarka wojenna zwiększyły swoją obecność na wschodniej flance, w tym w ramach sojuszniczych aktywności Baltic Sentry i Eastern Sentry⁹.

Odpowiedzią na wzrost zagrożeń dla Europy w związku z agresywną polityką Rosji i powrotem Trumpa na urząd prezydenta USA na początku 2025 r. było zainicjowanie kolejnej fazy dyskusji o europejskim wymiarze

⁷ Do rozmowy telefonicznej obu przywódców doszło z inicjatywy strony francuskiej w lipcu 2025 r.

⁸ Ł. Maślanka, *Francuska ofensywa retoryczna wobec wojny na Ukrainie*, OSW, 8.03.2024, osw.waw.pl.

⁹ *Renforcement du flanc Est de l'OTAN*, Ministère des Armées, defense.gouv.fr.

francuskiego odstraszenia nuklearnego. Najnowszy etap debaty na ten temat¹⁰ zwięzła wspólna z Wielką Brytanią deklaracja z Northwood, wprowadzająca koordynację sił jądrowych obu państw¹¹. Jednocześnie Paryż zastrzega, że francuskie odstraszenie zachowa swój suwerenny charakter¹².

¹⁰ H. Fayet, *How should Britain and France cooperate to realise the Northwood Declaration?*, IFRI, 18.07.2025, ifri.org.

¹¹ Ł. Maślanka, J. Tarociński, *Francja i Wielka Brytania: początek dwustronnej koordynacji odstraszenia nuklearnego*, OSW, 11.07.2025, osw.waw.pl.

¹² Zob. S. Lecornu, *Vers la guerre ? La France face au réarmement du monde*, Plon, Paris 2024.

III. NARODOWY PRZEGLĄD STRATEGICZNY 2025: OBRONA ZBIOROWA PRIORYTETEM

Kolejna edycja przeglądu strategicznego RNS (RNS25) z lipca 2025 r. w sposób znacznie bardziej alarmujący analizuje otoczenie międzynarodowe Francji. Diagnozuje, że jeszcze przed 2030 r. istnieje wysokie ryzyko wybuchu dużego konfliktu zbrojnego w Europie na terytorium sojuszników, wymagającego bezpośredniego udziału Paryża. Jako najważniejsze bezpośrednie zagrożenie militarne RNS25 wskazuje już wprost Rosję i Iran, a działania Chin określa „bardziej stanowczą postawą”. Przegląd kładzie też nacisk na nieodzowność zwiększenia produkcji europejskiego przemysłu obronnego, przyjmując przy tym bliską Francji logikę „championów”, tj. wspierania najlepszych i największych przedsiębiorstw zbrojeniowych.

RNS25 stawia przed władzami Francji cel dostosowania przed 2030 r. sił zbrojnych i polityki bezpieczeństwa do szeregu priorytetowych zadań. Zalicza się do nich – oprócz obrony własnego terytorium – wniesienie wkładu w zwiększenie bezpieczeństwa Europy, w tym poprzez francuski potencjał odstraszania nuklearnego. Ponadto Paryż ma „dysponować zdolnością do zaangażowania się w konflikt o wysokiej intensywności, pełnienia roli państwa ramowego w koalicji NATO, Unii Europejskiej lub doraźnej w scenariuszu wojny na dużą skalę”.

Poza Europą RNS25 za priorytet w swojej polityce bezpieczeństwa uznaje Indo-Pacyfik, podkreślając znaczenie francuskich terytoriów zamorskich, obecności wojskowej oraz partnerstw regionalnych dla stabilności i wolności szlaków morskich w regionie. Dokument wskazuje również na rosnące ryzyko związane z ekspansją Chin oraz na potrzebę wzmacniania zdolności do projekcji siły i konieczność współpracy międzynarodowej tamże. Francja stawia na partnerstwa z Indiami, Australią, Japonią oraz państwami ASEAN, rozwijając kooperację wojskową, morską i technologiczną w celu równoważenia rosnących wpływów Chin.

Z kolei Afrykę przedstawiono jako obszar strategiczny ze względu na bliskość Europy, wyzwania bezpieczeństwa (terroryzm, niestabilność Sahelu, migracje) oraz znaczenie gospodarcze i surowcowe. Francja deklaruje zmianę podejścia: mniej jednostronnej obecności wojskowej, a więcej partnerstw i budowania lokalnych zdolności wojskowych. Chce przy tym rozwijać partnerstwa oparte na współodpowiedzialności, wspierając organizacje regionalne (np. Unię Afrykańską, ECOWAS), oraz wspomagać chętnie do współpracy państwa w kluczowych obszarach (np. w regionie Zatoki Gwinejskiej), a zarazem ograniczać bezpośrednią obecność wojskową.

Zapisy RNS25 wyznaczają Francji rolę „godnego zaufania sojusznika w NATO”. Potwierdza to istotne znaczenie obrony zbiorowej w ramach Sojuszu, która przed 2022 r. pozostawała na dalszym planie. W tym kontekście w trakcie drugiej kadencji Trumpa nadal podnosi się potrzebę większej samodzielności Europy, będącą stałym elementem polityki Macrona, lecz uwzględnia się już zmienione warunki – pełnoskalową wojnę u granic NATO i UE¹³.

RNS25 kładzie nacisk na rolę UE jako platformy ułatwiającej rozbudowę zdolności militarnych sojuszników. Definiuje także rolę Francji jako „przewodniej siły na rzecz europejskiej autonomii strategicznej”. W czasie swojej prezydencji w Radzie UE, przypadającej na początek pełnoskalowej wojny na Ukrainie, Paryż brał udział w dyplomatycznej mobilizacji na rzecz Ukrainy, która poskutkowała m.in. użyciem Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju (EPF) jako mechanizmu refundacji pomocy wojskowej udzielonej przez państwa członkowskie Kijowowi. Był też inicjatorem Deklaracji z Wersalu z marca 2022 r., czyli wspólnego oświadczenia wszystkich państw UE wzywającego do rozbudowy unijnej

¹³ *Devant la Communauté politique européenne, Emmanuel Macron réaffirme son souhait d'une autonomie stratégique renforcée du continent*, Le Monde, 7.11.2024, lemonde.fr.

polityki bezpieczeństwa, w tym jej wymiaru przemysłowego, pozostającego w kompetencjach Komisji Europejskiej¹⁴.

Za najważniejszych europejskich partnerów w NATO Francja uważa Niemcy, Wielką Brytanię, Polskę, Włochy, państwa bałtyckie i nordyckie. W obszarze budowy autonomii strategicznej kontynentu skład kluczowych sojuszników prezentuje się nieco inaczej – to Niemcy, Wielka Brytania, Włochy, Hiszpania i Polska. Taki dobór wskazuje na dwa – do pewnego stopnia równoległe, ale nie tożsame ze sobą – cele: pilną konieczność wzmocnienia europejskich zdolności obronnych wobec Rosji oraz długoterminową strategię uniezależnienia Europy od USA w sferze bezpieczeństwa.

W latach 2024–2025 Francja zacieśniała relacje dwustronne z wybranymi sojusznikami i partnerami. Pogłębieniu uległy stosunki z Wielką Brytanią, z którą, oprócz wspomnianej wcześniej deklaracji z Northwood¹⁵, wydała też w lipcu 2025 r. deklarację z Lancaster House 2.0. Przewiduje ona m.in. przekształcenie powołanych w 2010 r. Połączonych Wspólnych Sił Ekspedycyjnych (CJEF) w Połączone Siły Wspólne (CJF) zdolne do dowodzenia francusko-brytyjskim korpusem (a nie tylko – jak dotychczas – brygadą). Prezydent Macron stara się także wzmocnić więzi Paryża w sferze bezpieczeństwa z nowym rządem w Berlinie. Wspólna deklaracja po posiedzeniu francusko-niemieckiej Rady Bezpieczeństwa i Obrony z sierpnia 2025 r. potwierdza polityczną determinację w realizacji wspólnych przedsięwzięć przemysłowych (samolotu wielozadaniowego FCAS i czołgu MGCS), ale nie podaje konkretów w sprawie przewyższenia ostrych różnic interesów między oboma państwami oraz ich firmami zbrojeniowymi¹⁶. Wśród nowych umów z członkami NATO i UE

¹⁴ *Versailles Declaration*, Rada Europejska i Rada UE, 10–11.03.2022, consilium.europa.eu.

¹⁵ Ł. Maślanka, J. Tarociński, *Francja i Wielka Brytania: początek dwustronnej koordynacji odstraszania nuklearnego*, op. cit.

¹⁶ B. Kunz, *The Persistent Lack of Strategic Convergence between France and Germany*, Internationale Politik Quarterly, 26.09.2024, ip-quarterly.com

istotną rolę odgrywają zapisy w sferze bezpieczeństwa polsko-francuskiego traktatu z Nancy z maja 2025 r.¹⁷ Polska dołączyła w ten sposób do ograniczonego klubu państw europejskich (Niemcy, Włochy, Hiszpania, Grecja i Wielka Brytania), które podpisały takie porozumienie z Francją.

O zwiększonym zaangażowaniu Paryża we wzmacnianie bezpieczeństwa państw Europy Wschodniej i obszaru poradzieckiego świadczy porozumienie o współpracy w obszarze bezpieczeństwa z Ukrainą z lutego 2024 r., które przybrało bardzo ambitną formę regulującą wiele dziedzin (obejmuje ono bezpośrednie wsparcie Kijowa w wojnie z Rosją i współpracę przemysłów zbrojeniowych), lecz z ograniczonym zakresem konkretnych zobowiązań (m.in. 3 mld euro wsparcia wojskowego do końca 2024 r.)¹⁸. Miesiąc później doszło do podpisania podobnej umowy z Mołdawią – w jej ramach położono nacisk na szkolenie sił zbrojnych tego państwa¹⁹. W latach 2023–2024 zacieśnieniu uległy też relacje z Armenią²⁰. Francja ma również nadzieję na wzmocnienie swojego przemysłu zbrojeniowego dzięki zamówieniom z Kijowa, o czym świadczy list intencyjny z listopada 2025 r. Ukraina deklaruje w nim chęć zakupu m.in. do 100 myśliwców Rafale i dodatkowych systemów obrony powietrznej SAMP-T nowej generacji. Źródła finansowania tych zakupów są jednak nieznane.

¹⁷ *Przełomowy traktat polsko-francuski podpisany w Nancy*, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, 9.05.2025, gov.pl.

¹⁸ *Agreement on security cooperation between France and Ukraine*, Élysée, 16.02.2024, elysee.fr. Według nieopublikowanego jeszcze raportu francuskiego Ministerstwa Sił Zbrojnych dla parlamentu Francja wydała na pomoc wojskową dla Ukrainy 8,2 mld euro (transfer sprzętu o wartości 5,9 mld euro i składki na Europejski Instrument na rzecz Pokoju w wysokości 2,3 mld euro). Ch. Plantade, *Livraisons d'armes, formations, aide financière... Ce que coûte réellement le soutien militaire français à l'Ukraine*, Les Échos, 18.09.2025, lesechos.fr.

¹⁹ A. Dziubińska, J. Pieńkowski, *Nowe porozumienie o współpracy obronnej między Francją a Mołdawią*, „Komentarz PISM”, nr 13, 13.03.2024, pism.pl.

²⁰ *La France renforce sa relation de défense avec l'Arménie*, Ministère des Armées, 24.10.2023, defense.gouv.fr.

IV. WYDATKI WOJSKOWE I ROZWÓJ FRANCUSKICH SIŁ ZBROJNYCH

Kierunek modernizacji i reform Francuskich Sił Zbrojnych wytyczają wieloletnie ustawy o planowaniu wydatków wojskowych (Lois de programmation militaire, LPM). Określają one poziom finansowania w deklarowanym okresie (od 2003 r. obejmują sześć lat) i wyznaczają szczegółowy plan inwestycji, w tym zwłaszcza w zakresie kupna i sprzedaży sprzętu, oraz liczebności personelu. W LPM wyznacza się też wydatki wojskowe na każdy kolejny rok budżetowy. Z punktu widzenia obecnego stanu Francuskich Sił Zbrojnych i dalszych planów ich modernizacji kluczowe są ustawy na lata 2019–2025 i 2024–2030. W tej pierwszej pożądanym poziom wydatków zbrojeniowych ustalono na 2% PKB, wskazano zarazem na konieczność uzupełnienia luk zdolnościowych oraz zapasów ograniczonych w okresie tzw. dywidendy pokoju. Zaprogramowano też modernizację sił nuklearnych – podstawy obrony terytorialnej państwa, uzasadniającą utrzymywanie modelu armii zawodowej i ograniczonych liczebnie sił lądowych²¹.

Z kolei LPM na lata 2024–2030 stanowi kontynuację dotychczasowych założeń, ale jednocześnie je istotnie rozszerza. Uwzględniając zmienione otoczenie bezpieczeństwa po agresji Rosji na Ukrainę oraz rosnące napięcia globalne, dokument zakłada dalszy wzrost budżetu obronnego w celu zapewnienia pełnej realizacji procesu modernizacji technicznej. Stawia również przed siłami zbrojnymi konkretne zadania dotyczące rozmieszczania wojsk, co ma także istotne znaczenie z punktu widzenia gotowości Francji do działania w ramach scenariuszy obrony zbiorowej. Te zakładają, że począwszy od 2025 r. może ona wystawić brygadę (7 Brygadę Pancerną liczącą ok. 8 tys. personelu) w stanie gotowości bojowej w trybie

²¹ C. Brustlein, *Defense: Presidential Ambition Meets Reality* [w:] *Macron, Diplomat. A New French Foreign Policy?*, Etudes de l'IFRI, kwiecień 2018, s. 13–16, ifri.org. Jednocześnie, by zwiększyć liczbę rezerwistów, prezydent Macron ogłosił utworzenie od 2026 r. programu dobrowolnej służby wojskowej dla osób w wieku 18–19 lat. Miałyby ona trwać 10 miesięcy i być wynagradzana.

natychmiastowym. Z kolei od 2027 r. państwo to powinno być zdolne do postawienia dywizji (ok. 25 tys. personelu) w stan gotowości bojowej w ciągu 30 dni. Natomiast w 2030 r. Francja ma być w stanie objąć dowództwo natowskiego korpusu (do 60 tys., z czego połowa to żołnierze francuscy)²².

Tabela 2. Najważniejsze informacje o LPM 2019–2025 i LPM 2024–2030

	2019–2025	2024–2030
Całkowita zaplanowana kwota	295 mld euro	413 mld euro
Startowy poziom roczny	Ok. 35,9 mld euro (misja „Obrona”* bez emerytur) w 2019 r.	Ok. 47 mld euro (misja „Obrona” bez emerytur) w 2024 r.
Trajektoria wzrostu	Budżet rośnie z ok. 34,2 mld euro w 2018 r. do ok. 43,9 mld w 2023 r. (misja „Obrona” bez emerytur). Do 2025 r. planowane jest osiągnięcie ok. 2% PKB.	Planowany jest silny wzrost z ok. 47 mld euro w 2024 r. do ok. 56 mld w 2027 r. i ok. 69 mld w 2030 r. (misja „Obrona” bez emerytur).
% PKB	Osiągnięcie 2% PKB do 2025 r. (zobowiązanie NATO)	Utrzymanie/ przekroczenie ok. 2% PKB od 2025 r., z perspektywą dalszego wzrostu**
Priorytety	Modernizacja zdolności konwencjonalnych i nuklearnych, poprawa gotowości, reakcja na cyberzagrożenia, rezerwy, zapasy amunicji	Cyberzagrożenia, kosmos, obrona powietrzna, drony, amunicja, nowe technologie, modernizacja sił jądrowych, wzmocnienie przemysłu obronnego, podwojenie liczby rezerwistów

²² J.-D. Merchet, *En 2027, l’armée de terre pourra fournir une division de combat déployable en trente jours*, Secret Défense V2, 25.09.2025, secretdefensev2.com.

	2019–2025	2024–2030
Wykonanie/ ryzyka	Pierwsze lata realizowano zgodnie z planem, ale inflacja i wzrost kosztów obniżyły realną siłę nabywczą.	Bardzo ambitne plany – inflacja i wzrost kosztów mogą utrudnić ich pełną realizację, szczególnie w końcowych latach (2028–2030).

* „Misja: Obrona” (Mission Défense) to najistotniejsza część budżetu obronnego Francji, która obejmuje wszystkie wydatki związane z utrzymaniem i modernizacją potencjału wojskowego oraz zapewnieniem zdolności do realizacji polityki obronnej państwa.

** W lipcu 2025 r. Macron postanowił przyspieszyć wzrost wydatków wojskowych, tak by cele LPM 2024–2030 (podwojenie ich w stosunku do 2017 r.) osiągnąć już w 2027, a nie w 2030 r. Oznacza to powiększenie budżetu o dodatkowe 6,5 mld euro w latach 2026 i 2027. Jeżeli kolejny prezydent Francji będzie kontynuował tę politykę, można to też uznać za przygotowanie do realizacji nowych celów NATO (przeznaczanie 3,5% PKB na wydatki wojskowe do 2035 r.), zaakceptowanych przez to państwo.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Budget de la défense : quelles étapes pour le porter à 5% du PIB en 2035 ?*, 26.08.2025, vie-publique.fr.

Obecnie Siły Zbrojne Francji wyróżniają się na tle europejskich państw NATO – są one jedyną w pełni ekspedycyjną armią zdolną do szybkiego rozmieszczenia i zaopatrywania znacznych sił poza granicami swojego kraju. Jej siły lądowe nie są duże (składają się z zaledwie dwóch dywizji), ale Paryż dysponuje też ok. 200 samolotami myśliwskimi i rozbudowaną marynarką wojenną oraz utrzymuje bardzo wysoką gotowość poszczególnych pododdziałów w ramach rezerwy alarmowej Gepard (ok. 5500 żołnierzy). Pozostała część wojsk posiada znacznie wyższy stopień ukompletowania i gotowości niż inne siły zbrojne państw europejskich. Co więcej, zaawansowana rodzima baza przemysłu zbrojeniowego sprawia, że niemal całość uzbrojenia i sprzętu wojskowego (UiSW) używanego przez Francuskie Siły Zbrojne jest własnego projektu i produkcji.

Francuskie wojska lądowe są eklektyczne i chociaż mają stałe formacje (dwie dywizje z trzema brygadami każda oraz wspólna brygada niemiecko-francuska), to od końca zimnej wojny operują wyłącznie za pomocą modułowych kompanijnych i batalionowych grup bojowych (Groupement

tactique interarmes, GTIA). Tworzą je ad hoc – w zależności od potrzeby i zadania – łącząc kompanie pochodzące z różnych pułków, brygad i dywizji. Dzięki temu mogą w relatywnie krótkim czasie zmobilizować i przetrzucić siły ekwiwalentu brygady. Co więcej, francuskie brygady formalnie nie dysponują batalionami, lecz są skonstruowane z pięciu-sześciu pułków manewrowych, inżynieryjnych, artyleryjskich i rezerwy. Te zaś składają się z pięciu kompanii bojowych i dwóch kompanii wsparcia oraz jednej-dwóch rezerwowych kompanii piechoty, co powoduje, że francuskie brygady liczą od 7 tys. do nawet 10 tys. żołnierzy. Bardzo wysoka gotowość, mobilność strategiczna i operacyjna wojsk lądowych jest okupiona ich relatywną lekkością: użytkują one niemal wyłącznie pojazdy kołowe, w tym bojowe wozy piechoty i wsparcia ogniowego, oraz cechują się małym nasyceniem broni ciężkiej, takiej jak artyleria.

Trwający obecnie szeroko zakrojony program modernizacyjny (Skorpion) zakłada wymianę niemal całego parku pojazdów kołowych Francuskich Sił Zbrojnych. Znaczącym zmianom ma ulec struktura pododdziałów lądowych w celu dostosowania ich do wymagań konfliktów o wysokiej intensywności. Rezerwowe kompanie piechoty, zaangażowane dotychczas we wzmacnianie bezpieczeństwa wewnętrznego, mają zostać przeformowane w prawdziwą rezerwę mogącą uzupełnić straty poniesione przez poszczególne pułki w walce. Natomiast reszta zostanie rozwiązana, a uwolniony w ten sposób personel posłuży do utworzenia pododdziałów wyposażonych w systemy bezzałogowe na wszystkich szczeblach organizacyjnych. Istotne znaczenie będzie miało przywrócenie w pułkach piechoty moździerzy 120 mm, które obecnie są scentralizowane w pułkach artylerii, jak również wzmocnienie zdolności przeciwpancernych przez wymianę starych przeciwpancernych pocisków kierowanych Milan na Akeron MP oraz nasycenie pododdziałów granatnikami NLAW i AT-4²³.

Francuska Marynarka Wojenna, która dysponuje całym spektrum zdolności morskich – od patrolowych, poprzez zwalczanie celów podwodnych,

²³ „Fantassins”, nr 52, wiosna-lato 2024, fantassins.fr.

nawodnych i powietrznych, po strategiczne odstraszanie nuklearne – należy do najsilniejszych w Europie. Paryż to jedyny obok USA użytkownik napędzanego reaktorem atomowym lotniskowca. Głównym teatrem operacyjnym dla francuskiej Marynarki Wojennej jest Morze Śródziemne i Ocean Atlantycki, a jej aktywność jest znacznie większa w regionie Indo-Pacyfiku niż Morza Bałtyckiego.

Siły Powietrzne i Kosmiczne Republiki Francuskiej znajdują się w procesie generacyjnej wymiany większości statków powietrznych i części satelitów, jednak ich modernizacja jest opóźniona. Rozbudowie floty myśliwców Rafale i skorelowanemu z nią wycofaniu starszych maszyn Mirage 2000 przeszkadza polityka eksportu uzbrojenia, oferująca zagranicznym odbiorcom szybkie dostawy używanych samolotów Rafale będących na wyposażeniu Francuskich Sił Zbrojnych. Tym samym Siły Powietrzne i Kosmiczne są słabsze, niż zakładają plany modernizacyjne z ostatnich 20 lat²⁴. Jednocześnie tamtejsze lotnictwo jest nowoczesne i dysponuje niemal pełnym spektrum możliwości (z wyjątkiem zdolności do zwalczania wrogiej obrony powietrznej SEAD), łącznie z rozpoznaniem, planowaniem i wykonaniem precyzyjnych konwencjonalnych lub nuklearnych uderzeń na duże odległości. Paryż pozostaje również samowystarczalny w domenie kosmicznej.

²⁴ J.-D. Merchet, *Défense : le Rafale devra encore attendre pour être «l'avion unique»*, l'Opinion, 5.04.2023, [lopinion.fr](https://www.lopinion.fr).

PERSPEKTYWY

Zmiany w polityce obronnej Francji – jeżeli będą kontynuowane po kolejnych wyborach prezydenckich (zaplanowanych na 2027 r.) – oznaczają częściowe przekierowanie uwagi z dotychczasowych priorytetów, do których należały walka z terroryzmem (w kraju i za granicą) i operacje stabilizacyjne w Afryce, na obronę zbiorową w Europie. Państwo to będzie odgrywało aktywniejszą niż dotychczas rolę w NATO, postulując „europeizację” Sojuszu i starając się zwiększyć własne znaczenie w jego strukturach dowodzenia.

Odstraszanie nuklearne oraz położenie geograficzne sprawiają, że Paryż nadal będzie uznawał bezpośrednie zagrożenie dla integralności terytorialnej Francji metropolitalnej za znikome. Agresywna polityka Rosji będzie przez niego postrzegana nie jako zagrożenie egzystencjalne, lecz jako próba zburzenia europejskiego systemu bezpieczeństwa. Francja – jako jedyne obok Wielkiej Brytanii europejskie mocarstwo nuklearne – chce temu przeciwdziałać, zwłaszcza wobec perspektywy zmniejszenia obecności wojskowej USA na Starym Kontynencie. Jednocześnie – ze względu na swoje zaangażowanie globalne – będzie nadal wykorzystywać wciąż istniejące kanały komunikacji z Moskwą w kwestiach, w których ewentualne doraźne porozumienia mogłyby wzmocnić dyplomatyczny status Paryża i jego inicjatywy (np. sytuacja na Bliskim Wschodzie).

W perspektywie kolejnej dekady ponowne zwiększenie zaangażowania militarnego Francji w Afryce wydaje się mało prawdopodobne. Dostosowywane jest ono obecnie do potrzeby bezpośredniego zabezpieczenia gospodarczych interesów Paryża i Europy (a precyzyjniej – swobody żeglugi, stąd utrzymanie obecności w Dżibuti i niektórych państwach Zatoki Gwinejskiej). Francja będzie aktywnie uczestniczyła w przygotowywaniu unijnej strategii dla Sahelu, koncentrując się na potrzebie walki z dezinformacją i ograniczeniu potencjału do odradzania się ruchów terrorystycznych. Ewentualne osłabienie Rosji wskutek przedłużającej się

wojny z Ukrainą może zmniejszyć jej wpływy w Afryce i stworzyć przestrzeń do ponownego zaangażowania Paryża w przyszłości. Na obszarze Indo-Pacyfiku jego priorytetami pozostaną obrona terytoriów zamorskich oraz współpraca z Indiami, Japonią i Australią.

Jeżeli wybór nowej głowy państwa nie przyniesie gwałtownej zmiany politycznej, Francja będzie nadal zdecydowanie popierała rozwój unijnych inicjatyw w sferze bezpieczeństwa. Jednocześnie jej władze będą wychodziły poza UE w swoich działaniach na rzecz większej samodzielności Starego Kontynentu, wykorzystując takie formaty jak Europejska Wspólnota Polityczna czy Europejska Inicjatywa Interwencyjna (E2I). Kluczowe dla tych ambicji – zwłaszcza w kwestii europejskiego wymiaru odstraszania nuklearnego – pozostaną relacje francusko-brytyjskie.

Nawet pełna implementacja obecnego cyklu modernizacyjnego nie przełoży się na znaczący wzrost potencjału Francuskich Sił Zbrojnych²⁵. Najprawdopodobniej osiągną one zdolność wystawienia dywizji w ciągu 30 dni w 2027 r. i funkcjonalne dowództwo korpusu w 2030 r. Tamtejsze wojska lądowe będą nowocześniejsze i bardziej dostosowane do współczesnego pola walki, jednak ich wielkość czy zdolności nie powiększą się wyraźnie²⁶. Francja nie planuje rozbudowywać liczby swoich formacji lądowych ani zmieniać ich wyposażenia na ciężkie pojazdy gąsienicowe, o czym najdobitniej świadczą zamiar posiadania zaledwie kilkunastu sztuk wieloprowadnicowych wyrzutni rakietowych oraz brak pododdziałów i formacji szczebla dywizji. Zwiększona aktywność francuskich wojsk lądowych na wschodniej flance NATO unaoczniała problemy Paryża z długotrwałym utrzymywaniem swoich jednostek poza granicami kraju – francuskie formacje podlegają rotacjom co około trzy-cztery

²⁵ *Idem, Sommes-nous prêts pour la guerre ? – L'illusion de la puissance française*, Robert Laffont, Paris 2024.

²⁶ Badacze sceptycznie nastawieni do możliwości zaangażowania francuskiej armii w konflikt o wysokiej intensywności nazywają jej model sił zbrojnych „drzewkiem bonsai”. Dysponują one wszechstronnym zakresem zdolności, ale w miniaturowym wymiarze. É. Tenenbaum, *High-Intensity Warfare. What Challenges for the French Armed Forces?*, „Notes de l’Ifri”, lipiec 2023, ifri.org.

miesiące, natomiast inne wojska sojusznicze standardowo są rozmieszczane na pół roku²⁷.

Wzrost wydatków wojskowych cieszy się wysokim poparciem społecznym i jest przedmiotem konsensusu głównych sił politycznych. Należy się więc spodziewać wykonania LPM na lata 2024–2030. Francja zobowiązała się, że do 2035 r. będzie przeznaczać 3,5% PKB na wydatki wojskowe. Realizacja tego zamiaru będzie jednak zależała od sytuacji międzynarodowej i kolejnego prezydenta. Ewentualny prawicowy zwrot w polityce państwa może oznaczać większe zaangażowanie armii w zapewnianie bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym na terytoriach zamorskich. W najbliższym czasie podstawowym testem zdolności decyzyjnej francuskiego systemu politycznego będzie przyjęcie budżetu na 2026 r., a w nim zadeklarowanego przyspieszenia tempa wydatków wojskowych. Istnieje ryzyko, że brak konsensusu co do tej ustawy sprawi, iż przez kilka pierwszych miesięcy 2026 r. na funkcjonowanie sił zbrojnych będą przewidziane niezmienione w stosunku do bieżącego roku środki.

W dłuższej perspektywie datą graniczną pozostaje rok 2027: wybory prezydenckie mogą przynieść kontynuację lub – w razie zwycięstwa kandydata Zjednoczenia Narodowego (RN; partia Marine Le Pen) – znaczącą zmianę francuskiej polityki bezpieczeństwa. Ugrupowanie to wzywa do zniesienia części sankcji nałożonych na Rosję, sceptycznie podchodzi do dostaw UiSW na Ukrainę oraz – wzorem władz Węgier i Słowacji – apeluje o jak najszybsze zawieszenie broni w wojnie rosyjsko-ukraińskiej. Elementem modelującym radykalizm zmian mogą być nastroje opinii społecznej. Według badań z czerwca 2025 r. 70% Francuzów popiera utrzymanie wprowadzonych przeciwko Rosji restrykcji, zaś 62% uważa, że pomoc wojskową dla Kijowa należy kontynuować lub zwiększyć (spadek o 10 p.p. w stosunku do czerwca 2023 r.). Warto zwrócić uwagę, że większość wyborców RN opowiada się za ograniczeniem lub wstrzymaniem takiego wsparcia.

²⁷ É. Tenenbaum, A. Zima, *Return to the East: the Russian Threat and the French Pivot to Europe's Eastern Flank*, „IFRI Studies”, nr 119, 13.06.2024, ifri.org.

ANEKS 1. Francuskie dokumenty strategiczne

Począwszy od lat 70. priorytety polityki bezpieczeństwa Francji definiowane są w dokumentach strategicznych (ich nazwy w ostatnich dekadach się zmieniały). Przygotowują je na zlecenie prezydenta lub premiera (w warunkach kohabitacji) specjalne komisje, w których skład wchodzi ministrowie, parlamentarzyści, wysocy rangą oficerowie oraz eksperci.

Główne dokumenty strategiczne opublikowane od końca zimnej wojny to:

- Biała księga obronności z roku 1994 (*Livre blanc sur la défense*, 1994, vie-publique.fr; LB94),
- Biała księga obronności i bezpieczeństwa narodowego z roku 2008 (*Défense et sécurité nationale, Le Livre blanc*, 2008, vie-publique.fr; LB08),
- Biała księga obronności i bezpieczeństwa narodowego z roku 2013 (*Livre blanc. Défense et sécurité nationale – 2013*, vie-publique.fr; LB13),
- Przegląd strategiczny obronności i bezpieczeństwa narodowego z roku 2017 (*Revue stratégique de défense et la sécurité nationale*, diplomatie.gouv.fr; RSDSN17),
- Narodowy przegląd strategiczny z roku 2022 (*Revue nationale stratégique 2022*, sgdsn.gouv.fr; RNS22),
- Narodowy przegląd strategiczny z roku 2025 (*Revue nationale stratégique 2025*, sgdsn.gouv.fr; RNS25).

Wszystkie białe księgi i przeglądy zawierały analizę kontekstu strategicznego, głównych wyzwań i zagrożeń, priorytety polityki bezpieczeństwa oraz stosunek do sojuszy i partnerstw.

Tabela 3. Przegląd kluczowych francuskich dokumentów strategicznych z lat 1994–2025

Dokument	Kontekst	Główne zagrożenia	Priorytety strategiczne	NATO	UE	Stosunek do Rosji
LB94	redefinicja roli sił zbrojnych po zakończeniu zimnej wojny	konflikty regionalne; proliferacja; niestabilność Europy Wschodniej i Bałkanów	odstraszanie nuklearne gwarancją obrony terytorium; stopniowa profesjonalizacja armii; szybkie reagowanie; zorganizowana redukcja budżetu	współpraca, ale dystans wobec struktur wojskowych NATO (Francja poza dowództwem zintegrowanym)	UE jeszcze słabo rozwinięta w obszarze obrony	Rosja traktowana jako partner w transformacji, niepostrzegana jako zagrożenie bezpośrednie
LB08	terroryzm globalny; Irak; Afganistan; globalizacja zagrożeń	terroryzm; cyberzagrożenia; proliferacja, państwa upadłe; pandemie	pięć funkcji strategicznych: wczesne ostrzeganie, prewencja, odstraszanie, ochrona i reagowanie	powrót Francji do zintegrowanego dowództwa NATO (2009 r.) – zaangażowanie w reformę Sojuszu i dostosowanie do nowych zagrożeń	silny akcent na rozwój europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony (EPBiO); idea „Europy obronnej”	Rosja traktowana raczej jako trudny partner, a nie jako wróg (zauważalna modernizacja jej armii); źródła zagrożeń poza Europą
LB13	kryzys finansowy; arabska wiosna; wojna w Libii; Sahel	terroryzm (AQMI, Sahel), cyberzagrożenia; proliferacja; rywalizacja mocarstw	antyterroryzm; walka z cyberzagrożeniami; drony; siły specjalne; stabilność Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu	NATO ważnym filarem obrony zbiorowej; współdziałanie z USA	UE: nacisk na współpracę, <i>pooling & sharing</i> zdolności wojskowych	Rosja postrzegana już jako potencjalne wyzwanie (po wojnie w Gruzji z 2008 r.), ale nie jako główny przeciwnik
RSDSN17	po aneksji Krymu, zamachach w 2015 r. i kryzysie migracyjnym, w trakcie pierwszej kadencji Trumpa	terroryzm; cyberzagrożenia; destabilizacja południa; powrót rywalizacji mocarstw	odstraszanie nuklearne; wzmacnianie odporności społecznej; cyberobrona; zabezpieczenie interesów w przestrzeni kosmicznej; przygotowanie do wojen wysokiej intensywności; autonomia strategiczna Europy	NATO wciąż kluczowe, ale w tle obawy o wiarygodność USA (Trump); potrzeba większej samodzielności UE	silny nacisk na obronę europejską i integrację zdolności w UE (PESCO, EDF)	Rosja jasno określana jako zagrożenie dla ładu europejskiego (Ukraina, Bałtyk); konieczność odstraszania i wzmocnienia obrony zbiorowej, zwłaszcza przez Europejczyków

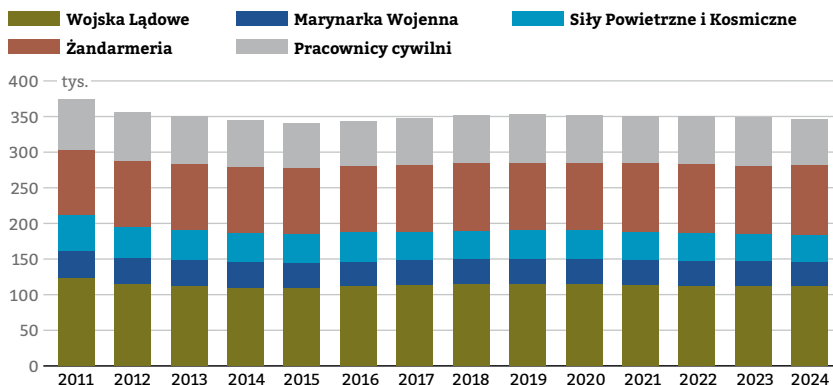
Dokument	Kontekst	Główne zagrożenia	Priorytety strategiczne	NATO	UE	Stosunek do Rosji
RNS22	radikalna zmiana otoczenia strategicznego w Europie na skutek rosyjskiej inwazji na Ukrainę; zaostrożenie rywalizacji strategicznej; powrót zagrożeń nuklearnych; bezpośrednie zagrożenie dla Francji działaniami hybrydowymi	polityka Rosji nakierowana na destrukcję europejskiej architektury bezpieczeństwa; eskalacja nuklearna; działania hybrydowe; rosnąca rywalizacja globalna (USA-Chiny, inne mocarstwa); słabości sojuszy i kryzys multilateralizmu	przygotowanie na konflikt wysokiej intensywności; wzrost odporności państwa i społeczeństwa; rozwój zdolności w zakresie zwalczania cyberzagrożeń, zagrożeń hybrydowych i informacyjnych; wzmocnienie europejskiej autonomii strategicznej; zacieśnienie więzi między UE a NATO; udoskonalenie i modernizacja przemysłu; zwiększenie wydatków obronnych	aspiracje Francji do bycia „wzorcowym sojusznikiem” w ramach NATO; NATO punktem odniesienia w zakresie obrony zbiorowej, ale potrzebny silniejszy europejski filar	implementacja tzw. Kompas Strategicznego; dążenie do europejskiej autonomii strategicznej; współpraca obronna Europejczyków w ramach UE i poza nią; integracja zdolności obronnych w ramach UE; większa solidarność europejska	Rosja postrzegana już jako bezpośredni agresor na Ukrainie; podkreślenie ryzyka eskalacji; nuklearne groźby; Rosja uznawana za państwo rewizjonistyczne i kluczowe źródło zagrożeń militarnych i hybrydowych
RNS25	perspektywa wojny Rosja-NATO przed 2030 r.; destabilizacja; cyberzagrożenia i sabotaże	Rosja jako bezpośrednie zagrożenie dla interesów Francji i sojuszników: cyberataki, sabotaże, działania hybrydowe; Korea Północna, Iran, Chiny jako siły rewizjonistyczne; konflikt wysokiej intensywności w Europie; zagrożenia wewnętrzne: ataki hybrydowe i cyberataki; ryzyka ekonomiczne, energetyczne i surowcowe	obrona terytorium (kontynentalnego i zamorskiego); obrona Europy, w tym poprzez odstraszenie nuklearne; gotowość do działań w ramach NATO lub koalicji; zabezpieczenie interesów Francji i sojuszników poza Europą (od Afryki po Ocean Indyjski); przyczynianie się do stabilności w regionie Indo-Pacyfiku; rozbudowa partnerstw, projekcji sił; obecność na terytoriach zamorskich; dodatkowo – rozbudowa cyberwojska, budowa odporności społecznej, ekonomicznej, technologicznej; rozwój innowacji i zdolności wojennych	NATO jako główny kontekst działań; założenie zaangażowania Francji w konflikt o wysokiej intensywności w ramach NATO lub koalicji; dążenie Francji do bycia wiarygodnym sojusznikiem i wzmocnienia filaru europejskiego wewnątrz NATO	poparcie przez Francję procesu integracji Ukrainy i Mołdawii; rozwój europejskiej obrony (technologicznej, operacyjnej) i współpracy unijnych państw; UE jako platforma rozwoju odporności, wzmacniania suwerenności i budowy wspólnych zdolności	Rosja definiowana jako zagrożenie bez precedensu dla interesów Francji i sojuszników; działania rosyjskie o charakterze wielowymiarowym: w cyberprzestrzeni, sabotaże, ataki hybrydowe, otwarta agresja przeciwko Ukrainie

Źródło: opracowanie własne.

ANEKS 2. Francuskie Siły Zbrojne

Liczebność Francuskich Sił Zbrojnych pozostaje od dekady na zbliżonym poziomie i nie planuje się jej zwiększenia

Liczebność personelu Sił Zbrojnych Francji w latach 2011–2024

Źródło: *Revue annuelle de la condition militaire*, Ministère des Armées, 2024, s. 16, defense.gouv.fr.

Francja poświęca blisko 30% budżetu obronnego na zakup sprzętu (16,6 mld euro w 2024 roku)

Podział środków budżetowych Ministerstwa Sił Zbrojnych Francji według misji i programów w 2024 roku

Misja międzyresortowa „Badania i szkolnictwo wyższe”

badania o podwójnym zastosowaniu – 0,15 mld

Misja międzyresortowa

„Weterani, pamięć i więzi z Narodem”

subsydia i rekompensaty na rzecz środowiska kombatanckiego – 1,8 mld

Misja „Obrona”

środowisko i perspektywy polityki obronnej – 2 mld

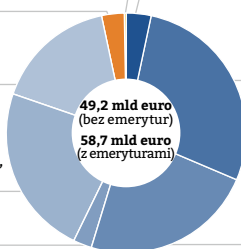
emerytury i ubezpieczenia społeczne – 9,5 mld

T2, fundusz płac (w tym operacje zagraniczne i krajowe OPEX-MISSINT, bez emerytur) – 13,7 mld

wsparcie polityki obronnej – 1,4 mld

wyposażenie sił zbrojnych – 16,6 mld

przygotowanie i użycie sił zbrojnych – 13,7 mld

Źródło: *Chiffres clés de la Défense 2024*, Ministère des Armées, defense.gouv.fr.

Tabela 4. Samoloty i śmigłowce francuskich Wojsk Lądowych

Typ	Rola	W służbie	Uwagi
Śmigłowce			
Eurocopter Tiger	śmigłowiec szturmowy	69	
NH Industries NH90		63	Zamówiono 18 dodatkowych maszyn.
Airbus H225M Caracal		8	
Airbus Helicopters H160		0	Zamówiono 80 maszyn.
Eurocopter AS532 Cougar	śmigłowiec wielozadaniowy	25	
Aérospatiale SA 330 Puma		17	
Aérospatiale Gazelle		106	Ma zostać zastąpiony przez Airbus Helicopters H160.
Samoloty			
Pilatus PC-6 Porter		5	
Socata TBM 700	lekki samolot transportowy	9	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5. Okręty we francuskiej Marynarce Wojennej

Okręty załogowe	Liczba	Uwagi
Okręty podwodne z pociskami balistycznymi (SSBN)	4	
Okręty podwodne (SSN)	5	W planach jest 6 jednostek.
Lotniskowce (CVN)	1	
Fregaty obrony powietrznej	4	Trwa budowa kolejnych 6 okrętów.
Fregaty zwalczania okrętów podwodnych	6	
Fregaty wielozadaniowe	5	
Lekkie fregaty	6	
Patrolowce morskie	17	
Desantowe okręty szturmowe	3	
Barki desantowe	19	
Okręty zwalczania min	19	
Tankowce i okręty zaopatrzeniowe	3	
Okręty rozpoznania	9	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6. Lotnictwo morskie francuskiej Marynarki Wojennej

Typ	W służbie	Rola	Uwagi
Samoloty			
Rafale M	41	myśliwiec wielozadaniowy	Zakontraktowano 12 sztuk.
E-2 Hawkeye	3	samolot wczesnego rozpoznania i dowodzenia (AEW&S)	Zakontraktowano kolejne 3 sztuki.
1150 Atlantic	22	samolot patrolowy zwalczania okrętów podwodnych	
Dassault Falcon 20	5	samolot patrolowy	
Dassault Falcon 50	8		
Dassault Falcon 2000	0		Zakontraktowano 12 sztuk.
EMB 121 Xingu	10		
Dassault Falcon 10	6		
Śmigłowce			
NHI NH90	27	śmigłowiec zwalczania okrętów podwodnych/SAR	
Hi60M Guépard	4	śmigłowiec zwalczania okrętów nawodnych/SAR	Zakontraktowano 49 sztuk.
AS565 Panther	38	śmigłowiec wielozadaniowy	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 7. Statki powietrzne i satelity francuskich Sił Powietrznych i Kosmicznych

Typ	W służbie	Uwagi
Myśliwce		
Dassault Rafale B/C	108	W planach jest nabycie łącznie 185 sztuk.
Dassault Mirage 2000D	64	Trwa modernizacja 48 sztuk.
Dassault Mirage 2000-5F	28	Mają zostać wycofane.
Samoloty rozpoznawcze, dowodzenia i bezzałogowce		
Boeing E-3F Sentry	4	Mają zostać zastąpione przez 4 Saab GlobalEye.
Dassault Falcon Archange	0	Zamówiono 2 sztuki, a jeszcze 1 jest w planach.
ASLR VADOR	2	Zamówiono 1 dodatkową maszynę.
MQ-9 Reaper	12	Mają zostać zastąpione przez 24 BSP Eurodrone.
Latające tankowce		
Airbus A330 MRTT Phénix	13	Zamówiono 2 dodatkowe sztuki.
Lockheed KC-130J	2	Stanowią część wspólnej francusko-niemieckiej eskadry.
Transport		
Airbus A400M Atlas	24	W planach jest rozbudowa floty do co najmniej 41 maszyn.
Lockheed C-130J Super Hercules	2	Stanowią część wspólnej francusko-niemieckiej eskadry.
Lockheed C-130 Hercules	14	-
CASA CN-235	27	-
Airbus A330-200	4	Służą do transportu VIP.
Dassault Falcon 7X	2	
Dassault Falcon 2000EX/LX	2	
Dassault Falcon 900	2	

Typ	W służbie	Uwagi
Socata TBM 700	15	
DHC-6 Twin Otter	5	
Śmigłowce		
Airbus H225M Caracal	13	W sumie w planach są 44 sztuki, z czego 8 ma zostać przeniesionych z wojsk lądowych.
Airbus H225	2	W planach jest nabycie większej liczby tych maszyn.
Airbus H215 Super Puma	3	Służy do transportu VIP; ma zostać zastąpiony przez 225.
Aérospatiale SA 330 Puma	18	Ma zostać zastąpiony przez Airbus H225M Caracal.
Eurocopter AS-555 Fennec	40	Ma zostać zastąpiony przez Airbus H160M Guépard.
Airbus H160M Guépard	0	Do sił powietrznych trafi 40 sztuk ze 180 planowanych.
Satellity		
CSO	3	Konstelacja obserwacji Ziemi
Pléiades Neo	2	Konstelacja obserwacji Ziemi. W przyszłości ma zostać rozbudowana o kolejne 2 satelity należące do Wojska Polskiego.
Pléiades	2	Konstelacja obserwacji Ziemi
Helios 2	2	Konstelacja obserwacji Ziemi
CERES	3	Konstelacja wywiadu elektromagnetycznego
Syracuse IV	2	Konstelacja satelitów telekomunikacyjnych
Syracuse III	2	Konstelacja satelitów telekomunikacyjnych
Sicral 2	1	Satelita telekomunikacyjny. Francja i Włochy wspólnie operują tym satelitą.

Typ	W służbie	Uwagi
Athena-Fidus	1	Satelita telekomunikacyjny. Francja i Włochy wspólnie operują tym satelitą.
Galileo	30	Globalny system nawigacji satelitarnej; współzarządzany przez Europejską Agencję Kosmiczną

Źródło: opracowanie własne.